



Bryssel, 6. marraskuuta 2025
(OR. en)

14880/25

Toimielinten välinen asia:
2023/0012 (NLE)

SOC 723
EMPL 481

ILMOITUS

Lähettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Työllisyyskomitean lausunto työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua koskevan unionin ja kansallisen tiedonkeruun laajuuden ja tarkoituksenmukaisuuden parantamisesta – Hyväksyminen

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakohdassa mainittu lausunto, joka on tarkoitus hyväksyä työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvostossa (TSTK) 1. joulukuuta 2025.



23. lokakuuta 2025

Työllisyyskomitean lausunto

Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua, työehtosopimusneuvottelut mukaan lukien, koskevan unionin ja kansallisen tason tiedonkeruun laajuuden ja tarkoituksenmukaisuuden parantaminen työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vahvistamisesta Euroopan unionissa annetun neuvoston suosituksen täytäntöönpanon seuraamiseksi

JOHDANTO

1. **Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu on keskeinen osa Euroopan unionin sosiaalisen markkinatalouden mallia, joka on vahvistettu Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteessa 8.** Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu kaikilla tasoilla, myös EU:n tasolla sekä kansallisella, monialaisella ja alakohtaisella tasolla, tarjoaa työmarkkinoillemme ja talouksillemme tarvittavan sopeutumiskyvyn, jotta voidaan vastata Euroopan kohtaamiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin, kuten hiilestä irtautumiseen, digitalisaatioon ja väestörakenteen muutokseen. Euroopan komissio katsoo puheenjohtaja Ursula von der Leyenin poliittisten suuntaviivojen (2024–2029) sekä neuvosto jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivojen perusteella, että työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu ja työehtosopimusneuvottelut ovat avainasemassa sekä taloudellisen kilpailukyvyn että sosiaalisen oikeudenmukaisuuden varmistamisessa, ja ne ovat asettaneet nämä etusijalle painopisteissään. Lisäksi komissio, neuvoston puolesta toiminut puheenjohtajavaltio Belgia ja eurooppalaiset työmarkkinaosapuolet uudistivat 31. tammikuuta 2024 antamassaan Val Duchessen kolmikantajulistuksessa sitoumuksensa vahvistaa edelleen työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua. Vuonna 2024 annetussa La Hulpen julistuksessa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin tulevaisuudesta¹ korostetaan myös työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun roolia. Komissio ja eri toimialoja edustavat EU:n tason työmarkkinaosapuolet allekirjoittivat hiljattain 5. maaliskuuta 2025 uuden Euroopan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua koskevan sopimuksen, jonka tarkoituksena on varmistaa, että EU:n tuleva kilpailukyky kulkee käsi kädessä laadukkaiden työpaikkojen ja oikeanlaista osaamista omaavan työvoiman kanssa.

¹ Allekirjoittajana Belgian kuningaskunta 25 jäsenvaltion puolesta.

2. **Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vahvistamisesta Euroopan unionissa**
12. kesäkuuta 2023 annettu neuvoston suositus C/2023/1389 on ensimmäinen EU:n säännösten oikeudellinen väline, joka on täysin omistettu työmarkkinaosapuolten vuoropuhelulle. Suosituksessa annetaan jäsenvaltioille ohjeita siitä, miten voidaan varmistaa suotuisa toimintaympäristö työmarkkinaosapuolten kahdenväliselle ja kolmikantaiselle vuoropuhelulle, myös työehtosopimusneuvotteluille, sekä julkisen että yksityisen sektorin kaikilla tasoilla, kun työehtosopimusten piiriin kuuluvien työntekijöiden osuus laski 10 prosenttiyksikköä vuosina 2000–2019 (66 prosentista 56 prosenttiin²). Suosituksen säännökset on laadittu kansallisia perinteitä ja työmarkkinaosapuolten riippumattomuutta kunnioittaen. Lisäksi siinä suositellaan, että jäsenvaltiot muun muassa varmistavat työmarkkinaosapuolten kuulemisen talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikan suunnittelusta ja täytäntöönpanosta sekä mahdollistavat työehtosopimusneuvottelut ja käsittelevät samalla uusia työmuotoja sekä epätyypillisiä ja tavanomaisesta poikkeavia työmuotoja.
3. **Neuvoston suosituksen 13 kohdassa työllisyyskomiteaa kehoitettiin tutkimaan asianomaisia työmarkkinaosapuolia kuullen mahdollisuuksia parantaa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua, työehtosopimusneuvottelut mukaan lukien, koskevan unionin ja kansallisen tiedonkeruun laajuutta ja tarkoituksenmukaisuutta, jotta ne olisivat asianmukaiset tämän suosituksen täytäntöönpanon kannalta, ja antamaan neuvostolle lausunnon aiheesta.** Työllisyyskomitean jäsenet sopivat vuoden 2023 loppupuolella, että ne antavat indikaattorityöryhmänsä tehtäväksi toteuttaa valmistelutyöt suosituksessa esitetyn kehotuksen mukaisesti. Työllisyyskomitean indikaattorityöryhmä järjesti maaliskuussa 2024 seminaarin ”Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja työehtosopimusneuvotteluja koskevat tiedot ja tilastot”, jonka jälkeen se keskusteli joulukuun 2024 ja toukokuun 2025 välisenä aikana toimintapoliittisista välineistä, tarkasteli olemassa olevia tietolähteitä ja kartoitti tarvetta mahdollisille tiedonkeruun parannuksille yhdessä eri aloja edustavien Euroopan työmarkkinaosapuolten kanssa. Tällä lausunnolla olisi viime kädessä pyrittävä optimoimaan suosituksen täytäntöönpanon säännöllinen seuranta osana työllisyyskomitean eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä toteuttamia monenvälisiä seurantatoimia.

² [OECD/AIAS database on Institutional Characteristics of Trade Unions, Wage Setting, Intervention and Social Pacts \(ICTWSS\).](#)

4. **Tämän lausunnon liitteenä olevissa 14 toimintapoliittisessa välineessä, jotka perustuvat työllisyyskomitean indikaattorityöryhmän valmistelutyöhön, otetaan huomioon suosituksen säännökset muodossa, joka on räätälöity sen täytäntöönpanon seurantaan tarvittavien tietojen määrittelyn mukaisesti.** Ehdotetut toimintapoliittiset välineet on määritelty sen osoittamiseksi, otetaanko suosituksen erityissäännökset huomioon kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä ja/tai muissa jäsenvaltioiden hyväksymissä asiaankuuluvissa politiikkatoimissa tai mekanismeissa, ja miten ne otetaan huomioon. Toimintapoliittisiin välineisiin liittyvät ns. arvot koostuvat yleensä vain nykyisiä kansallisia kehyksiä koskevasta tiedosta tiivistetyssä muodossa.

YLEISET HUOMAUTUKSET

5. **Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja työehtosopimusneuvotteluja koskevan tiedonkeruun nykytilanteessa on puutteita erityisesti tietojen vertailukelpoisuudessa jäsenvaltioiden välillä.** Tiedonkeruun laajuutta ja tarkoituksenmukaisuutta on vielä parannettava, jotta voidaan varmistaa suosituksen tehokas seuranta pitkällä aikavälillä ja saada käyttöön ajantasaisia, tarkkoja ja johdonmukaisia tietoja. Tämä edellyttää asiaankuuluvan tiedonkeruun tarkoituksenmukaisen laajuuden määrittämistä unionin ja kansallisella tasolla siten, että kiinnitetään asianmukaista huomiota valittujen tietojen vertailukelpoisuuden ja tietosarjojen ajallisen jatkuvuuden varmistamiseen ja pidetään samalla hallinnollinen taakka kevyenä.
6. **Yleisesti ollaan yhtä mieltä siitä, että tiedonkeruuta voidaan parantaa ilman, että jäsenvaltioiden uusista raportointivaatimuksista johtuva hallinnollinen taakka kasvaa merkittävästi.** Työllisyyskomitea teki syyskuussa 2025 päätöksen, jonka mukaan suosituksen täytäntöönpanoa seurataan joka toinen vuosi vuodesta 2026 alkaen toteutettavan uudelleen jäsennellyn työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun arvioinnin avulla. Kyseisen päätöksen mukaisesti tässä lausunnossa ehdotetaan, että tulevia arviointeja hyödynnetään myös työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua koskevan näyttöpohjan asteittaisessa vahvistamisessa. Tämän lähestymistavan avulla voitaisiin hyödyntää olemassa olevia määrällisiä tietoja työehtosopimusneuvottelujen kattavuudesta sekä ammattiliittojen ja työnantajien järjestäytymisasteesta ja ottaa samalla huomioon työmarkkinaosapuolten vuoropuhelusta ja työehtosopimusneuvotteluista jo saatavilla olevat lukuisat laadulliset tiedot.

7. **Useimmissa tapauksissa suosituksen toimintapoliittisten ulottuvuuksien edistymisen analysointi ja mittaaminen saavutetaan todennäköisesti tehokkaammin laadullisten indikaattoreiden avulla**, sillä suositukseen sisältyy erilaisia toimintapoliittisia ulottuvuuksia, joilla edistetään työmarkkinaosapuolten vuoropuhelulle ja työehtosopimusneuvotteluille suotuisaa toimintaympäristöä ja joita kaikkia ei voida mitata määrällisesti. Suositukseen sisältyvät erityisesti seuraavat seikat:
- a) poliittinen ohjaus, jolla pyritään takaamaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja työehtosopimusneuvottelujen mahdollistamiseksi tarvittavat perusoikeudet ja -vapaudet sekä varmistamaan työntekijöiden, työnantajien, heidän järjestöjensä ja heidän edustajiensa suojele;
 - b) muistuttaminen siitä, että on tarjottava asianmukaista institutionaalista tukea, jolla edistetään mielekästä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja työmarkkinaosapuolten tehokasta osallistumista asiaankuuluvien toimintapolitiikkojen suunnitteluun ja täytäntöönpanoon;
 - c) niiden periaatteiden luetteleminen, joita sovelletaan keskeisiin ulottuvuuksiin, kuten tunnustamis- ja edustavuusmenettelyihin sekä sovittelu-, välitys- tai välimiesmenettelyihin;
 - d) poliittinen ohjaus siitä, miten työmarkkinaosapuolet voivat saada kaikki asiaankuuluvat tiedot, jotta ne voivat osallistua tehokkaasti työehtosopimusneuvotteluihin, sekä saada asiaankuuluvaa tukea valmiuksien kehittämiseksi;
 - e) työehtosopimusneuvottelujen paremman kattavuuden asettaminen tavoitteeksi siten, että niitä helpotetaan kaikilla asianmukaisilla tasoilla ja kannustetaan samalla näiden eri tasojen välistä koordinointia;
 - f) sen korostaminen, että nykyisessä digitaalisessa ja vihreässä siirtymässä sekä väestörakenteen muutoksessa on tärkeää mukauttaa kyseisten poliittisten periaatteiden täytäntöönpano uuteen työelämään.

OLEMASSA OLEVIENT TIETOLÄHTEIDEN OPTIMOINTI

8. **Suosituksen seurantaan varten kerätyillä tiedoilla olisi varmistettava optimaalinen tasapaino riittävien ajantasaisten tietojen tarpeen ja mahdollisen hallinnollisen lisätaakan minimoinnin välillä.** Tämän vuoksi ehdotetut toimintapoliittiset välineet voidaan suurelta osin dokumentoida olemassa olevien tietojen optimoidun käytön perusteella. Kyseisessä optimoinnissa voitaisiin noudattaa kahta periaatetta. Ensinnäkin olisi käytettävä olemassa olevia tietolähteitä, jos niitä on saatavilla, jotta saadaan tietoa toimintapoliittisista välineistä ja vältetään uuden tiedonkeruun tarve. Toiseksi muiden raportointitoimien yhteydessä jo kerättyjä tietoja olisi käytettävä niin suuressa määrin kuin on tarkoituksenmukaista.
9. **Suosituksen seurannan kannalta tarkoituksenmukaisina pidettyihin olemassa oleviin tietolähteisiin kuuluvat tässä kohdassa luetellut tietokannat. Liitteessä olevassa taulukossa on yksityiskohtainen kuvaus niiden kattamista toimintapoliittisista välineistä.**
- a) OECD/AIAS-tietokantaa ammattiliittojen institutionaalisista ominaispiirteistä, palkanmuodostuksesta, valtion interventioista ja työehtosopimuksista (ICTWSS) pidetään erityisen merkityksellisenä arvioitaessa yhdistymisvapauden ja työehtosopimusneuvottelujen kunnioittamista, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelulle annettavan institutionaalisen tuen tasoa, työehtosopimusneuvotteluja helpottavien kehysten laatua ja työehtosopimusneuvottelujen kattavuutta (toimintapoliittiset välineet A, E, J ja K).
 - b) Työmarkkinasuhteita koskeva ILO:n oikeudellinen tietokanta (IRLex) ja kansallista työ-, sosiaaliturva- ja niihin liittyvää ihmisoikeuslainsäädäntöä koskeva tietokanta (NATLEX) tarjoavat asiaankuuluvaa lisätietoa. Ne täydentävät OECD/AIAS-tietokannan tietoja edellisessä kohdassa lueteltujen kohtien osalta. Lisäksi niiden avulla voidaan arvioida työmarkkinaosapuolille myönnettyjä riippumattomuuden takeita, niiden mahdollisuutta saada tarkoituksenmukaisia tietoja työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun osallistumista varten, tunnustamista ja edustavuuden määrittämistä koskevia menettelyjä, niiden roolin tunnustamista työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun rakenteissa ja prosesseissa sekä työehtosopimusten täytäntöönpanojärjestelmien olemassaoloa (toimintapoliittiset välineet A, B, C, E, G, H, I, J, L).

- c) Eurofoundin raporteissa työmarkkinaosapuolten osallistumisesta päätöksentekoon, muun muassa eurooppalaiseen ohjausjaksoon, annetaan asiaankuuluvia tietoja institutionaalisista tukitoimenpiteistä, niiden soveltamisesta EU:n päätöksentekoon sekä sovittelu-, välitys- tai välimiesmenettelyjen olemassaolosta (toimintapoliittiset välineet E, F, I).
- d) Komission käytettävissä oleviin resursseihin kuuluvat muun muassa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua koskevien tekstien tietokanta, ESR+:n rahoitusta koskevat indikaattorit ja tiedot työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua tukevien sosiaalisten oikeuksien rahoituksesta, tietojen antaminen EU:n tasolla tehtyjen sopimusten täytäntöönpanosta ja EU:n rahoituksen käytöstä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun tukemiseen (toimintapoliittinen väline N).

10. **Edellisessä kohdassa lueteltuja olemassa olevia tietoaaineistoja olisi täydennettävä ilman, että luodaan uusia raskaita raportointiprosesseja.** Jäsenvaltioilla on kansallisia työmarkkinaosapuoliaan kuullen parhaat edellytykset esittää ytimekkäitä ja informatiivisia kuvauksia käytössä olevista asiaankuuluvista kansallisista kehyksistä, toimenpiteistä ja mekanismeista. Luettelo toimenpiteistä, jotka jäsenvaltioiden on toimitettava 7. joulukuuta 2025 mennessä suosituksen täytäntöönpanosta suosituksen 11 kohdan mukaisesti, havainnollistaa, miten kyseinen tietojenvaihto voidaan järjestää joustavasti. Tämä voidaan saavuttaa etenkin käyttämällä uudelleen muissa yhteyksissä jo saatavilla olevia tietoja. Jäsenvaltiot voivat erityisesti hyödyntää raportointiprosesseja, jotka seuraavat jo olemassa olevien EU:n välineiden täytäntöönpanosta. Jäsenvaltiot voisivat myös hyötyä muissa institutionaalisissa yhteyksissä (esim. OECD ja ILO) vahvistetuista raportointitoimista ja käyttää niissä kerättyjä tietoja.
11. **Euroopan ja kansallisen tason työmarkkinaosapuolten tarjoamia tietolähteitä olisi hyödynnettävä kaikilta osin.** Tähän sisältyvät tiedot, jotka jaetaan kansallisten viranomaisten kanssa käytyjen kuulemisten yhteydessä. Euroopan tasolla komission ja työllisyyskomitean olisi otettava omista rooleissaan huomioon myös työmarkkinaosapuolten toimittamat tiedot suosituksen täytäntöönpanoon liittyvistä asiaankuuluvista politiikkatoimista.

NÄYTTÖÖN PERUSTUVAN TEHOKKAAN SEURANNAN TOTEUTTAMINEN

12. **Näyttöön perustuvan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja työehtosopimusneuvottelujen tehokkaan seurannan kaikkialla Euroopan unionissa olisi perustuttava seuraaviin periaatteisiin:** olemassa olevien tietojen vertailukelpoisuuden parantaminen; olemassa olevien tunnustettujen tietokantojen laadun parantaminen muun muassa edistämällä ILO:n ja OECD:n ylläpitämien tietokantojen vahvistamista; sekä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun selkeästi jäsenneilty arviointi, joka perustuu neuvoston suositukseen.
13. **Tietojen vertailukelpoisuuden lisääminen on tärkeä askel kohti laatuanalyysia Euroopan tasolla.** Tämän vuoksi komissio voisi tutkia mahdollisuutta tehdä tiivistä yhteistyötä asiaankuuluvien EU:n virastojen kanssa. Eurofoundin kanssa tammikuussa 2025 perustettu EU:n työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun analysointi- ja edistämisverkosto voisi osallistua kyseisiin analyysihin antamalla hyödyllistä tietoa työllisyyskomitean tekemiin työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun arviointeihin. Viime kädessä suosituksen perusteella toteutettujen toimien arviointi, jonka komissio laatii yhteistyössä jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten kanssa 7. joulukuuta 2029 mennessä, hyötyisi myös kyseisestä tuesta. Uudelleentarkastelujen ja arviointien olisi aina perustuttava ajantasaisiin tietoihin.
14. **Olisi myönteinen edistysaskel, jos ILO:n tietokannat kattaisivat tasapuolisesti kaikki jäsenvaltiot.** Tämä koskee NATLEX-tietokantaa, joka on kansallisen työ-, sosiaaliturva- ja niihin liittyvän ihmisoikeuslainsäädännön tietokanta, sekä IRLex-tietokantaa, joka on työmarkkinasuhteita koskeva oikeudellinen tietokanta. Molemmat ovat hyödyllisiä lähteitä, jotka ovat saatavilla vertailukelpoisessa muodossa. Koska IRLex-tietokanta kattaa tällä hetkellä vain 14 EU:n jäsenvaltiota, työllisyyskomitea kannustaa jäsenvaltioita ja komissiota tekemään tiivistä yhteistyötä ILO:n kanssa ratkaisujen löytämiseksi sen kattavuuden laajentamiseksi kaikkiin EU-maihin ja varmistamaan säännölliset päivitykset keskittyen osioihin, jotka tuovat lisäarvoa suosituksen seurantaan.

15. **Työllisyyskomitea kannustaa jäsenvaltioita ja komissiota tekemään tiivistä yhteistyötä OECD:n kanssa asiaankuuluvan OECD/AIAS-tietokannan ylläpitämiseksi ja tarvittaessa laajentamiseksi, kun uusia työntekijöiden osallistumisen muotoja ilmaantuu** (esim. hallituksen jäsenyys, voitonjako). Tämä koskee etenkin ammattiliittojen institutionaalisia ominaispiirteitä, palkanmuodostusta, valtion interventioita ja työehtosopimuksia (ICTWSS), jotka ovat keskeinen tietolähde työmarkkinaosapuolten vuoropuhelussa. Tärkeimmät muuttujat (esim. työehtosopimusneuvottelujen kattavuus, ammattiliittojen ja työnantajajärjestöjen järjestäytymisaste sekä laadulliset tiedot oikeuksista, työehtosopimuksista ja työsopimuksista sekä työehtosopimusneuvottelujen tasosta ja niiden koordinoinnista) päivitetään joka toinen vuosi, kun taas täydellinen päivitys, mukaan lukien maakohtaiset profiilit, tehdään joka neljäs vuosi. Tällä muodolla varmistetaan vakaus ja vertailukelpoisuus työehtosopimusneuvottelujen ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun keskeisten ulottuvuuksien seurannassa.
16. **Tiedonkeruun parantaminen edistää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun optimaalista arviointia. Työllisyyskomitea suunnittelee komission tuella suosituksen 14 kohdan mukaisesti uudelleen jäsenneltyä arviointia, jolla varmistetaan myös neuvoston suosituksen asianmukainen seuranta.** Tavoitteena on varmistaa, että vuodesta 2026 alkaen työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun liittyvistä maakohtaisista haasteista keskustellaan laajemmin eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä toteutettavissa työllisyyskomitean monenvälisissä seurantatoimissa ja että suosituksen säännöksiä seurataan perusteellisesti. Arvioinnin avulla voitaisiin tunnistaa merkitykselliset toimintapolitiikan puutteet, edistyminen sekä hyvät käytännöt, joita on syytä levittää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun parantamiseksi kaikkialla EU:ssa virtaviivaistetun ja yksinkertaistetun prosessin mukaisesti.

17. **Liitteessä lueteltujen tiedonkeruun mahdollisten parannusten osalta työllisyyskomitea kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan tiiviissä yhteistyössä kansallisten työmarkkinaosapuoltensa kanssa asteittaisia toimia työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun näyttöpohjan vahvistamiseksi kansallisella tasolla jo saatavilla olevien tietojen pohjalta.** Kyseisiä parannuksia voitaisiin toteuttaa asteittain alkaen tiedoista, jotka on toimitettava joulukuuhun 2025 mennessä neuvoston suosituksen täytäntöönpanosta raportoimiseksi, ja niitä voitaisiin jatkaa vuonna 2029 laadittavaan komission arviointiin saakka. Tässä yhteydessä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun arvioinnit, jotka komitean on määrä järjestää vuosina 2026 ja 2028, tulevat olemaan tärkeitä virstanpylväitä. Niiden avulla voidaan arvioida saavutettua edistymistä ja helpottaa jäsenvaltioiden välistä kokemusten vaihtoa tiedonkeruun parantamisesta kansallisella tasolla. Toimien olisi oltava oikeassa suhteessa odotettuihin analyyttisiin hyötyihin nähden, ja niissä olisi vältettävä tarpeettoman raportointitaakan luomista sekä varmistettava, että edistyminen on edelleen merkityksellistä ja toteuttamiskelpoista.

18. Liite – Toimintapoliittisia välineitä koskeva kattava taulukko, jossa kartoitetaan yksityiskohtaisesti olemassa olevat hyödylliset resurssit ja annetaan suosituksia tiedonkeruun parannuksista

Toimintapoliittinen väline	Suosituksen säännökset	Arviointimenetelmä Olemassa olevat resurssit ja suositeltavat tiedonkeruun parannukset
A) Säännöt ja mekanismit, joilla taataan yhdistymisvapauden ja työehtosopimusneuvottelujen kunnioittaminen eli: – suojellaan työntekijöitä, työnantajia, työmarkkinaosapuolia ja molempien osapuolten edustajia kaikilta toimenpiteiltä, jotka voivat olla heille haitallisia, mukaan lukien kielteiset vaikutukset heidän työllisyyteensä – taataan työmarkkinaosapuolten riippumattomuus ja neuvotteluosapuolten vapaus päättää neuvoteltavista kysymyksistä	1 kohdan a alakohta, 5 kohta ja 8 kohdan b alakohta	<u>Olemassa olevien lähteiden käyttö:</u> - Yhdistymisvapauden ja työehtosopimusneuvottelujen suojan taso: ammattiliittojen institutionaalisia ominaispiirteitä, palkanmuodostusta, valtion interventioita ja työehtosopimuksia (ICTWSS) koskevan OECD/AIAS-tietokannan tietojen käyttö (A-osa/oikeudet). - Toimenpiteet työntekijöiden, työnantajien sekä heidän järjestöjensä ja edustajiensa suojelemiseksi: tiivistelmä työmarkkinasuhteita koskevasta ILO:n oikeudellisesta tietokannasta (IRLex-tietokanta) (osa 3 – Lakisääteinen suoja). - Kansallista työ-, sosiaaliturva- ja niihin liittyvää ihmisoikeuslainsäädäntöä koskevat lisäresurssit: ILO:n tietokanta kansallisesta työ-, sosiaaliturva- ja niihin liittyvästä ihmisoikeuslainsäädännöstä (NATLEX). - Mahdollisten varoitusten tunnistaminen työehtosopimusneuvottelujen piiriin kuuluvien aiheiden rajoituksista: muuttujien 63/73 (työntekijät) ja 60/70 (työnantajat) poimiminen ILO:n kestävän kehityksen indikaattorista 8.8.2, joka koskee yhdistymisvapauden ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden tosiasiallista tunnustamista.
B) Toimenpiteet, joilla taataan ammattiliittojen ja työnantajajärjestöjen riippumattomuus, vahvistetaan niiden valmiuksia ja edistetään niiden osallistumista työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun	1 kohdan b, c ja e alakohta sekä 10 kohdan a, b, c, d ja i alakohta	<u>Olemassa olevien lähteiden käyttö:</u> - Nykyinen oikeudellinen suoja sekaantumista vastaan: yhteenvedo tietojen poiminnasta IRLex-tietokannasta (osa 3.2). <u>Suosittelava tiedonkeruun parantaminen:</u> - Jäsenvaltiot voisivat yhdessä kansallisten työmarkkinaosapuolten kanssa esittää lyhyen kuvauksen myönteisistä toimenpiteistä, joilla pyritään kehittämään ja vahvistamaan työmarkkinaosapuolten valmiuksia ja riippumattomuutta sekä tehostamaan kaikkien osapuolten osallistumista työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun. Tähän voi sisältyä rahoitus, logistinen tuki, koulutuksen tai oikeudellisen ja teknisen asiantuntemuksen tarjoaminen, edustavuuden tukeminen sekä jäsenyyden vahvistaminen (ei tyhjentävä

		luettelo). Tällä tiedonkeruutoimella kehoitetaan myös kartoittamaan parhaita käytäntöjä.
C) Toimenpiteiden ja kanavien olemassaolo sen varmistamiseksi, että työmarkkinaosapuolet saavat käyttöönsä asiaankuuluvia tietoja, joita tarvitaan työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun ja työehtosopimusneuvotteluihin osallistumista varten	1 kohdan d alakohta ja 3 kohta	<u>Olemassa olevien lähteiden käyttö:</u> - Työmarkkinaosapuolten tiedonsaanti työpaikoilla: yhteenveto tietojen poiminnasta IRLex-tietokannasta (osa 5). <u>Suosittelava tiedonkeruun parantaminen:</u> - Jäsenvaltiot voisivat yhdessä kansallisten työmarkkinaosapuolten kanssa esittää lyhyen kuvauksen jäsenvaltiossa käytettävissä olevista tiedotustoimenpiteistä ja -kanavista.
D) Toimintapoliittisissa välineissä A-C lueteltujen sääntöjen ja toimenpiteiden mukauttaminen digiaikakauteen, uuteen työelämään (mukaan lukien uudet ja epätyypilliset työmuodot), oikeudenmukaiseen ja tasapuoliseen väestörakenteen muutokseen ja vihreään siirtymään sekä sukupuolten tasa-arvoon ja yhtäläisiin mahdollisuuksiin	1 kohdan f alakohta, 8 kohdan a alakohta ja 10 kohdan e ja f alakohta	<u>Ei järjestelmällisiä tai vertailukelpoisia olemassa olevia lähteitä</u> <u>Suosittelava tiedonkeruun parantaminen:</u> - Jäsenvaltiot voisivat yhdessä kansallisten työmarkkinaosapuolten kanssa antaa tietoja tiivistetyssä muodossa sääntöjensä ja toimenpiteidensä asianmukaisesta mukauttamisesta, jotta ne vastaisivat toimintapoliittisessa välineessä lueteltuja ulottuvuuksia. Tähän voi sisältyä työehtosopimusneuvottelujen edistäminen näiden ulottuvuuksien kannalta merkityksellisissä yhteyksissä, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja työehtosopimusneuvottelujen erityisten esteiden poistaminen kyseisissä yhteyksissä sekä työmarkkinaosapuolten toiminnan mukauttamisen tukeminen (ei tyhjentävä luettelo). Tällä tiedonkeruutoimella kehoitetaan myös kartoittamaan parhaita käytäntöjä, joilla voidaan luoda pohjaa hedelmälliselle tulevalle tiedonvaihdon.
E) Asianmukaisten institutionaalisten tukitoimenpiteiden saatavuus merkityksellisen työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun edistämiseksi, erityisesti lainsäädännössä tai institutionaalisessa käytännössä vahvistetut mekanismit, jotka mahdollistavat työmarkkinaosapuolten järjestelmällisen, tehokkaan ja oikea-aikaisen osallistumisen työllisyys- ja sosiaalipolitiikan sekä talous- ja muiden julkisten politiikkojen suunnitteluun ja täytäntöönpanoon	1 kohdan g alakohta ja 2 kohta	<u>Olemassa olevien lähteiden käyttö:</u> - Keskeiset osallistumismekanismit: tietojen poiminta IRLex- (osa 4) ja OECD/ICTWSS -tietokannasta (osa ”työehtosopimukset ja työsopimukset”) ja luetteloiden toimittaminen dokumentoiduista mekanismeista (ilmoittamalla niiden perusta, joka voi olla perustuslaillinen, oikeudellinen tai käytännöllinen). Jäsenvaltiot voivat antaa täydentäviä tietoja. <u>Suosittelava tiedonkeruun parantaminen:</u> - Jäsenvaltiot voisivat yhdessä kansallisten työmarkkinaosapuolten kanssa antaa tietoja tiivistetyssä muodossa työmarkkinaosapuolten osallistumisen järjestelmällisestä, tehokkaasta ja oikea-aikaisesta luonteesta.

F) Toimintapoliittisessa välineessä E tarkoitettuja toimenpiteitä ja mekanismeja sovellettaessa työmarkkinaosapuolet osallistuvat eurooppalaiseen ohjausjaksoon järjestelmällisesti, mielekkäästi ja oikea-aikaisesti	2)	<u>Olemassa olevien lähteiden käyttö:</u> - Edellä mainittujen mekanismien soveltaminen eurooppalaiseen ohjausjaksoon: Eurofoundin tietojen avulla (tutkimukset työmarkkinaosapuolten osallistumisesta päätöksentekoon – linkki vuoden 2024 selvitykseen) jäsenvaltiot voidaan järjestää seuraaviin luokkiin: <u>*Ei:</u> Kansalliset/alueelliset työmarkkinaosapuolet eivät osallistu eurooppalaiseen ohjausjaksoon. <u>*Kyllä:</u> Kansalliset/alueelliset työmarkkinaosapuolet osallistuvat eurooppalaiseen ohjausjaksoon käyttämällä oletusarvoisesti edellisessä toimintapoliittisessa välineessä määritettyjä mekanismeja. <u>*Kyllä (ad hoc):</u> Työmarkkinaosapuolet osallistuvat eurooppalaiseen ohjausjaksoon ad hoc -mekanismien avulla. - Jäsenvaltiot voivat yhdessä kansallisten työmarkkinaosapuolten kanssa tarjota täydentäviä tietoja tiivistetyssä muodossa.
G) Kollektiivisen neuvotteluoikeuden myöntämisen osalta: avoimet tunnustamisen ja edustavuuden määrittämistä koskevat menettelyt, jotka perustuvat objektiivisiin ennalta asetettuihin kriteereihin ja jotka on vahvistettu ammattiliittoja ja työnantajajärjestöjä kuullen.	4 kohdan a alakohta	<u>Olemassa olevien lähteiden käyttö:</u> - Asiaankuuluvien menettelyjen tunnistaminen ja luonnehdinta: ytimekkäiden tietojen poiminta (kriteerit, määrittely- ja arviointimenettelyt, viimeisimmän arvioinnin päivämäärä, työmarkkinaosapuolten kuuleminen prosessin aikana) IRLex-tietokannasta (kriteereitä ja oikeusperustaa koskevat osat 2.1.3 ja 6.2.1/6.2.2). Jäsenvaltiot voivat antaa täydentäviä tietoja. - ICTWSS-tietokannan D-osassa annetaan asiatietoja työpaikkaneuvostoista ja työntekijöiden edustuksesta yrityksessä.

H) Sellaisten sääntöjen olemassaolo, joilla varmistetaan, että työmarkkinaosapuolten erityinen rooli työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun rakenteissa ja prosesseissa tunnustetaan kaikilta osin ja niitä kunnioitetaan erityisesti a) heikentämättä ammattiliittojen tai niiden edustajien asemaa yrityksissä, joissa on vaaleilla valittuja työntekijöiden edustajia; ja b) aiheuttamatta sekaannusta muiden vuoropuhelun muotojen kanssa, joihin osallistuu laajempi joukko sidosryhmiä.	4 kohdan b ja c alakohta	<u>Olemassa olevien lähteiden käyttö:</u> - IRLex-tietokannassa (osa 3 sekä ammattiliittojen turvallisuutta koskeva osa 6.4) on vain vähän asiaa koskevia tietoja eivätkä ne liity suosituksen 4 kohdassa määriteltyihin väärinkäytöksiin. <u>Suosittelava tiedonkeruun parantaminen:</u> - Jäsenvaltiot voisivat yhdessä kansallisten työmarkkinaosapuolten kanssa esittää lyhyen kuvauksen suosituksen 4 kohdan b ja c alakohtaan mukaisesti toteutetuista toimenpiteistä (keskeiset sovellettavat säännökset, lainsäädäntöviite).
I) Rajoittamatta oikeutta turvautua hallinnollisiin ja oikeudellisiin menettelyihin: työmarkkinaosapuolten työriitojen ratkaisemiseksi käyttöön ottamien mekanismien, kuten sovittelu-, välitys- tai välimiesmenettelyn, olemassaolo ja edistäminen molempien osapuolten suostumuksella, jotta voidaan helpottaa neuvotteluja ja parantaa työehtosopimusten soveltamista, sekä välitysmahdollisuus, joka voidaan ottaa käyttöön ammattiliittojen ja työnantajajärjestöjen välisissä ristiriitatilanteissa.	6)	<u>Olemassa olevien lähteiden käyttö:</u> - Kuvaus nykyisistä sovittelu-, välitys- ja välimiesmenettelyistä: ytimekkäiden tietojen poiminta IRLex-tietokannasta (osat 7.1 ja 7.2) - Esimerkkejä hyödyllisistä kansallisista käytännöistä: Eurofound (2022) ”Collective labour disputes in the EU” (2022) <u>Suosittelava tiedonkeruun parantaminen:</u> - Jäsenvaltiot voisivat yhdessä kansallisten työmarkkinaosapuolten kanssa toimittaa täydentäviä tai ajantasaisia tietoja sovittelu-, välitys- ja välimiesmenettelyjen käynnistämisestä ja käytöstä työehtosopimusten neuvottelemisessa ja soveltamisessa sekä ristiriitatilanteissa.
J) Sellaisen oikeudellisen ja/tai toimintapoliittisen kehyksen olemassaolo, jolla pyritään mahdollistamaan työehtosopimusneuvottelut monialaisella, alakohtaisella ja yrityksen	7)	<u>Olemassa olevien lähteiden käyttö:</u> - Työehtosopimusneuvottelujen tasot ja niiden koordinointi: OECS/ICTWSS-tietokannan tietojen käyttö (B-osa ”Palkanmuodostus”/alakohta ”Monitasoisten neuvottelujen keskittäminen ja organisointi”) – tiedot koskevat erityisesti palkanmuodostusta, mutta niitä voidaan käyttää edustavina tai suuntaa-antavina. B-osassa esitettyjen muuttujien avulla

tasolla, mukaan lukien toimintapolitiikat ja/tai toimenpiteet, joilla pyritään näiden tasojen väliseen koordinointiin.		voidaan myös seurata työehtosopimusneuvottelujen kehitystä kaikilla tasoilla ja kannustaa koordinointiin näiden tasojen välillä ja niiden kesken. - Täydentäviä tietoja työehtosopimusten ja niiden kattavuuden laajentamisen oikeudellisista vaikutuksista: yhteenveto tietojen poiminnasta IRLex-tietokannan osista 6.3 ja 6.9. <u>Suosittelava tiedonkeruun parantaminen:</u> - Jäsenvaltiot voisivat yhdessä kansallisten työmarkkinaosapuolten kanssa toimittaa täydentäviä tietoja mahdollistavista toimenpiteistä, jos ne pitävät sitä perusteltuna.
K) Kansallisten työehtosopimusneuvottelujen kattavuusaste (määrällinen indikaattori).	8)	<u>Olemassa olevien lähteiden käyttö:</u> - Työehtosopimusneuvottelujen kattavuusaste, ammattiliittojen ja työnantajajärjestöjen järjestäytymisaste: OECD/ICTWSS-tietokannan tiedot (osat: työnantajajärjestöt, ammattiliittojen jäsenyys ja järjestäytymisaste, työehtosopimusneuvottelujen kattavuus). <u>Suosittelavat tiedonkeruun parannukset:</u> - Jäsenvaltiot voisivat yhdessä kansallisten työmarkkinaosapuolten kanssa antaa esimerkkejä itsenäisten ammatinharjoittajien ja/tai alustatyöntekijöiden työehtosopimusneuvottelujen kattavuudesta.
L) Sellaisten toimenpiteiden ja/tai toimintapolitiikkojen olemassaolo, jotka kattavat kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaan määräytyvän työehtosopimusten täytäntöönpanojärjestelmän, mukaan lukien tarvittaessa tarkastukset ja seuraamukset.	8 kohdan c alakohta	<u>Olemassa olevien lähteiden käyttö:</u> - Työehtosopimusten noudattamiseen sovellettava oikeudellinen kehys: IRLex-tietokanta, osat 6.6 ja 6.8. <u>Suosittelavat tiedonkeruun parannukset:</u> - Jäsenvaltiot voisivat yhdessä kansallisten työmarkkinaosapuolten kanssa antaa täydentäviä tietoja toimenpiteistä, joilla säännellään työehtosopimusten täytäntöönpanoa (mukaan lukien tarkastukset ja seuraamukset).

M) Sellaisten toimenpiteiden olemassaolo, mukaan lukien julkaisu- ja viestintätoimenpiteet sekä arkistot, joiden tarkoituksena on jakaa ja edistää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja työehtosopimusneuvottelujen tuloksia ja lisäarvoa.	9)	<u>Ei järjestelmällisiä tai vertailukelpoisia olemassa olevia lähteitä</u> <u>Suosittelava tiedonkeruun parantaminen:</u> - Toimenpiteet työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja työehtosopimusneuvottelujen etujen ja lisäarvon edistämiseksi: jäsenvaltioiden on toimitettava tietoja tiivistetyssä muodossa muun muassa arkistoista ja muista keinoista julkaista työehtosopimuksia tai asettaa ne saataville.
Sellaisten toimenpiteiden ja toimien olemassaolo, joilla pyritään optimoimaan Euroopan tason integrointi tehokkaaseen työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun ja työehtosopimusneuvotteluihin muun muassa a) helpottamalla kansallisten ja Euroopan tason työmarkkinaosapuolten välistä yhteistyötä; b) tukemalla unionin tasolla tehtyjen työmarkkinaosapuolten sopimusten täytäntöönpanoa; sekä c) hyödyntämällä unionin rahoitusta parhaalla mahdollisella tavalla ja kannustamalla työmarkkinaosapuolia käyttämään olemassa olevaa unionin rahoitusta.	10 kohdan g, h ja i alakohta	<u>Olemassa olevien lähteiden käyttö:</u> - EU:n tasolla tehtyjen työmarkkinaosapuolten sopimusten täytäntöönpano: raportit (alakohtaisille) työmarkkinaosapuolten neuvottelukomiteoille itsenäisten sopimusten täytäntöönpanosta (saatavilla Euroopan komission työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun tekstitietokannasta). - Unionin rahoituksen käyttö: olemassa olevat tiedot, jotka komissio on kerännyt ESR+:n ja teknisen tuen välineen kohdennetusta rahoituksesta sekä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua tukevasta sosiaalisten oikeuksien rahoituksesta. <u>Suosittelava tiedonkeruun parantaminen:</u> - Yhteistyö EU:n tason työmarkkinaosapuolten kanssa: jäsenvaltiot voisivat yhdessä kansallisten työmarkkinaosapuolten kanssa esittää tiiviin selvityksen kaikista asiaankuuluvista kohdennetuista toimenpiteistä. - EU:n tason työmarkkinaosapuolten sopimusten täytäntöönpano: jäsenvaltiot voisivat tarvittaessa esittää yhdessä kansallisten työmarkkinaosapuolten kanssa täydentävän tiiviin selvityksen tukitoimenpiteistä. - Unionin rahoituksen käyttö: jäsenvaltiot voisivat yhdessä kansallisten työmarkkinaosapuolten kanssa harkita tietojen antamista toimenpiteistä, joilla edistetään unionin rahoituksen käyttöä.